

ÇİN HALK CUMHURİYETİ

PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI.....	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ.....	8
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	11
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	14
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	18

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

- İthalat Rejimi

Ülkeye yapılan ithalat Çin hükümeti tarafından üç kategoride ele alınmaktadır; bunlar ülkeye girişi yasak olan ürünler, kısıtlı olarak izin verilen ürünler ve serbestçe ticareti yapılabilen ürünlerdir. Çin Gümrükler Genel İdaresi yasak ve kısıtlamalara tabi olan ürünlerin listesini düzenli olarak güncelleyerek web sitesinde yayınlamaktadır.

Link: Service Guide - Service Center - GACC (customs.gov.cn)

Çin'de gümrük kıymeti, ithal edilen ürünlerin değerlerini uluslararası piyasalardaki fiyatlar, yabancı piyasa fiyatları ve iç piyasa fiyatları temel alınarak listeleyen bir veri tabanı üzerinden gerçekleştirilmektedir. İthalatçı tarafından beyan edilen fiyatlar genel olarak kabul edilmekteyse de söz konusu veri tabanı ile beyan edilen fiyat arasında ciddi bir farklılık söz konusuysa yeniden bir hesaplama yapılmaktadır.

Çin gümrükleri tarafından ülkeye girecek ürünler için talep edilen evrak ürünün cinsine göre farklılık göstermektedir. Üretici ya da denetleyici kurum tarafından hazırlanmış olan kalite, miktar ve ağırlık ile ilgili belgeler mutlaka talep edilmektedir. Bazı ürünlerin ülkeye varışında kontrol edilmesi ya da beraberinde Çin hükümeti tarafından kabul edilmiş bir akreditasyon belgesi ile gelmesi gerekmektedir. Belirlenen şartlara uymayan ürünler satıcıya geri gönderilir ve bu durumda alıcı tarafında oluşan zarar nedeniyle bir tazminat da söz konusu olabilir.

Türkiye'den Çin'e ihraç edilen ürünlerin Çin'deki gümrük işlemleri büyük ölçüde Çin tarafındaki ithalatçı tarafından yapılacaktır. Ancak Türkiye'deki ihracatçının da konuya hâkim olması, her adımdan haberdar olması ve gerektiğinde talep edilen belgeleri temin edebilmesi gerekmektedir.

Geçmiş dönemde, Çin'de dış ticaret haklarına sahip az sayıda şirket bulunmaktaydı. Çin'in DTÖ'ye katılımını takiben, Dış Ticaret Yasası ve Dış Ticaret Operatörlerinin Dosyalanması ve Kayıtlarına İlişkin Önlemler uyarınca dış ticaret yapmaya yetkili şirketlerin sayısı hızlı bir şekilde artmıştır.

- İhracat Rejimi

Çin'de ilgili makamlar nezdinde kayıt yaptııldıktan sonra yabancı sermayeli olanlar dahil tüm şirketler, dış ticareti yasak olan, kısıtlamaya tabi olan veya sadece devlet tarafından yapılabilen belirli ürünler haricindeki diŐer tüm ürünlerin serbestçe ihracat ve ithalatını yapabilmektedir.

İhracattaki belgeler ürün/sektör bazında deŐişmekle birlikte tüm ürünler açısından yer alması gereken belgeler aşağıda yer almaktadır:

- Ticari fatura
- Gönderilen ürünlerin ayrıntılı listesi
- Konşimento
- Gümrük beyannamesi
- Ürünle ilgili gerekli sertifikalar

Gümrük Vergileri

Çin açısından, yurtiçi tüketici talebinin artırılması, istikrarlı ekonomik büyüme ve ekonominin yeniden yapılandırılması en önemli araçlardan biridir. Bu kapsamda, Çin, özellikle nihai tüketiciye yönelik ithal ürünlerine uyguladığı gümrük vergilerini düşürmektedir.

Gümrük vergileri, Çin'in 2001'deki Dünya Ticaret Örgütü üyeliği ile birlikte düşmeye başlamıştır: 2000 yılında %15,3 olan ortalama ithalat tarifesi, 2022 itibarıyla %7,4'e kadar inmiş durumdadır.

Çin'in ürün bazında uyguladığı gümrük vergileri hakkında bilgi almak için Pekin Ticaret Müşavirliğimize başvurularını mümkündür. Çince dilinde hizmet veren ÇHC Gümrükler Genel İdaresi sitesinden de gümrük vergisi araştırılabilir:

Link: <http://www.customs.gov.cn/customs/302427/302442/jksczcx/index.html>

İç Vergiler ve Oranları

Yurtiçinde yapılan alışverişler KDV'ye tabidir.

Çin'de kurulmuş olan ya da yönetimi Çin'de bulunan bir firma Çin'de yerleşik olarak kabul edilmektedir ve gelirleri üzerinden vergilendirilmektedir. Çin'in halen 112 ülkeyle çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması bulunmaktadır. Ülkemiz ile Çin arasında yapılmış olan Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması" 01.01.1998 tarihinde uygulamaya alınmıştır.

Link: <http://www.chinatax.gov.cn/eng/c101276/c101732/index.html>

Vergilendirilebilir gelir, şirketin o mali yıldaki brüt gelirlerinden masrafların ve kayıpların düşülmesiyle hesaplanmakta ve tüm kâr, sermaye kazançları, temettüer, faiz getirileri, kira gelirleri ve telif ücretleri bu kapsama girmektedir. Çin'de, üç kategoriye ayrılacak 18 farklı vergi türü bulunmaktadır. Söz konusu vergilerin uygulanma yöntemine ilişkin bilgiye aşağıda yer verilen internet adresinden ulaşılabilir.

Link: <http://www.chinatax.gov.cn/eng/c101270/c101272/c5157954/content.html>

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Çin'deki standartları oluşturma gözetim, takip ve kontrolüne ilişkin süreç Çin Halk Cumhuriyeti Standardizasyon İdaresi (SAC) tarafından yönetilmektedir. Diğer taraftan Kalite Denetimi ve Karantina Genel İdaresi (CIQ) konuyla ilgili merkezi idare konumundadır.

Çin'de standartlar zorunlu veya ihtiyari olabilmektedir. Zorunlu standartlar, insan sağlığı, kişisel mülkiyetin ve güvenliğin korunmasıyla ilgili olup kanunlar ve idari düzenlemeler vasıtası ile uygulamaya konulmaktadır. Bunların dışında kalan tüm standartlar ise gönüllü (ihtiyari) standartlar olarak kabul edilmektedir. Çin standartlarında dört seviye bulunmaktadır. En yaygın olarak uygulananlar şu şekildedir:

- 1) Ulusal Standartlar
- 2) Profesyonel Standartlar
- 3) Bölgesel Standartlar
- 4) Özel Teşebbüs (Firma)

Söz konusu seviyeler hiyerarşik yapıdadır.

Ulusal Standartlar genellikle "GB standartları" olarak anılmakta olup, Çin genelinde geçerlidir. İhtiyari standartlarda "T" ön eki kullanılmaktadır. Örneğin, gönüllü bir ulusal standart "GB / T" ön ekine sahipken, zorunlu bir ulusal standart "GB" ön ekini içermektedir.

Profesyonel Standartlar genellikle "Endüstri Standartları" olarak anılmaktadır. Mesleki standartlar endüstri sektörüne göre kodlanmaktadır. Profesyonel standartlardan ihtiyari nitelikte olanların da ilgili sektör kodundan sonra "/ T" eklenmektedir. Örneğin, tarım sektörü zorunlu standardı NY kodu ile başlarken tarımsal gönüllü standartlar için kod "NY / T"dir.

Yerel standartlar genellikle "Eyalet Standartları" olarak anılmaktadır. Ne Ulusal Standartlar ne de Profesyonel Standartlar mevcut olmadığında uygulanmaktadır. Ancak yerel bir alanda endüstriyel ürünlerin güvenliği ve hijyeni için birleşik gereksinimlere ihtiyaç bulunmaktadır. Yerel Standartlar "DB + *" (zorunlu) veya "DB + * / T" (ihtiyari) ile tanımlanmaktadır.

Kurumsal Standartlar, Ulusal Standartlar, Profesyonel Standartlar ve Yerel Standartların mevcut olmadığı durumlarda Çin'deki bağımsız bir şirket tarafından geliştirilebilmekte ve/veya kullanılabilir. Kurumsal standartlar kodunu belirleme formülü "Q + *"dir. Burada * simgesi Kurumsal kodu temsil etmektedir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Ürünün çeşidine (özellikle yaş meyve sebze ve et / kanatlı eti ürünleri için ilave belgeler gerekmektedir) göre değişim gösterse de Çin tarafından ithal gıda ve diğer ürünlerde talep edilen başlıca belgeler aşağıda sıralanmaktadır:

- Ticari fatura
- Gönderilen ürünlerin ayrıntılı listesi
- Konşimento
- Gümrük beyannamesi
- Sağlık Sertifikası
- Sıvı gıdalar için şişeleme tarihi
- Gıda etiketinin orijinal örneği
- Gıda etiketinin Çince örneği
- Gıda Kontrol Sertifikası
- Serbest Satış Sertifikası (Certificate of Free Sale)
- Çin Makamlarınca Verilecek Kargo Taşıma Sigortası Poliçesi Başvuru Formu
- (China Cargo Transportation Insurance Policy Application Form)

Tüm ürün grupları için etikette ve gümrükleme öncesinde ve sırasında istenebilecek belgelerin ürün bazında ayrıca araştırılması gerekmektedir.

Ayrıca, ÇHC'ye gıda ürünleri ihracatı 248 ve 249 no.lu düzenlemeler olarak bilinen ön kayıt sistemi kapsamında izne (yetkilendirmeye) tabi olup konuya ilişkin detaylı bilgiye aşağıda yer verilen internet adresinden ulaşılması mümkündür.

<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/doqu-asya/cin-halk-cumhuriyeti/raporlar/musavirlik-raporlari>

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Çin'in, özellikle tüketim malları için ürün bazında belirlenmiş etiketleme ve ambalajlama gereksinimleri bulunmaktadır. Bazı durumlarda, bu gereksinimleri karşılamayan malların Çin'e girişi reddedilmektedir.

Çin pazarında satılan tüm ürünler için ambalajlama, pazarlama açısından çok önemli bir konu olup müşteriyi cezbedecek ambalajların kullanılması, pazara yüksek fiyattan giriliyor ise ürünün lüks imaja uygun bir ambalaj ile piyasaya sunulması önerilmektedir.

Tüketiciler tarafından gıda ürünlerinde ambalajlara büyük önem verilmektedir. Çin yeni yılında ve diğer özel günlerde gıda maddeleri, hediyeye amaçlı olarak satın alınmaktadır. Bu nedenle ambalaj malzemesi ve tasarımı karar aşamasında belirleyici olmaktadır.

Hali hazırda yürürlükte olan yasalara göre ürünler belli standartları karşılamak zorundadır. Standartlara göre kalite belgesi verilen ürün üzerine güvenlik etiketi yapıştırılmaktadır. Kullanılan standartların kodları, seri numaraları ve isimleri ürün üzerine basılmış veya teknik kullanım kılavuzu ile ambalaj üzerine yazılmış olmalıdır.

Ülkedeki resmi dil olan "Basitleştirilmiş Çince" olarak da tanımlanan "Mandarin Lehçesi" kullanılması gerekmektedir. Çince olarak; ürün ismi, üretici ismi, adresi, temel katkı maddeleri ile bunların miktar ve özellikleri ile birlikte satış ve kullanım için ayrı ayrı üretim ve son kullanma tarihleri, ürünün yanlış kullanımını önlemeye yönelik ve buna bağlı tehlikeleri kapsayan açıklayıcı uyarılar, uygun taşıma ve depolama ile ilgili talimatlar yer almalıdır. Ayrıca ithal edilen gıda ürünleri üzerinde ürünün güvenli olduğunu gösterecek lazer etiket bulunması istenmektedir.

Teknik Engeller

Çin'in sağlık ve bitki sağlığı önlemlerinin (SPS) uygulanmasına ilişkin mevzuatı, birçok yasa, yönetmelik ve ulusal standartlardan oluşmaktadır. Kapsanan ürünler arasında gıda, sağlıklı gıda, hayvanlar ve bitkiler, hayvan yemleri ve kozmetik ürünleri yer almaktadır.

SPS rejiminin temel koşulları , ilgili ürünlerin Çin'in zorunlu sıhhi standartlarına uygun olmasını sağlamaktır. Bu gereksinimler, temel olarak aşağıdaki mekanizmalar aracılığıyla uygulanmaktadır.

- İthal ürünlere uygulanan zorunlu ön kayıt: Kozmetik ve bazı gıda maddeleri Çin'in Gıda ve İlaç Düzenleme Kurumlarından ön izin almadan ülkeye ithal edilmesi ve dağıtımını mümkün değildir.
- Ürün denetimi süreci: Çoğu gıda, kozmetik ürünleri ile hayvansal veya bitkisel menşeli ürünlerin gümrükleme aşamasında, , eşyanın sınıflandırılmasına bağlı olarak, görsel inceleme ve laboratuvar testlerinden geçmesi gerekebilmektedir.
- Bazı hayvansal ürünler için (örneğin et ve süt ürünleri) ÇHC Gümrükler Genel İdaresi ile ilgili ülkede muhatabı arasında imzalanması gereken protokolden sonra ÇHC Gümrükler Genel İdaresi tarafından " onaylanmış üretici" olarak listelenmesi şartı bulunmaktadır. Ayrıca bu noktada protokole bağlı olarak sağlık sertifikası da düzenlenmesi gerekmektedir.

SPS önlemlerinden ayrı olarak başlıca tarım ürünlerine uygulanan bir diğer ticaret engeli; tahıl, pamuk, şeker ve yün gibi ürünlere uygulanan Tarife Oranı Kotasıdır.

Çin'in ticaretteki teknik engelleri (TBT) esas olarak Çin Zorunlu Sertifikasyonu (CCC- China Compulsory Certification) olarak bilinen bir teknik uygunluk değerlendirme sistemi aracılığıyla uygulanmaktadır. CCC'ye tabi ürünler (tüketici elektroniği, ev aletleri ve otomotiv ürünleri gibi geniş bir ürün yelpazesini içerir) Çin'in Standardizasyon ve Akreditasyon Kurumu tarafından yayınlanan bir katalogta listelenmiştir. Bu ürünlerin, Çin teknik gerekliliklerine uygunluğu sağlamak için, genellikle yerel bir şube veya yabancı üreticinin ülkesindeki Çin yetkililerince atanmış temsilcisi tarafından yürütülen bir sertifikasyon sürecinden geçmesi gerekmektedir. Sertifikalı ürünlerin, bir ön koşul olan CCC işaretini kullanmasına izin verilmektedir. Söz konusu ürünlerin Çin pazarına girişi için CCC işaretinin kullanılması bir zorunluluktur.

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur: (<https://teknikengel.gov.tr/>).

Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Fikri mülkiyet haklarının korunması ve yabancı şirketlerin Çinli ortakları ya da üçüncü taraf şirketler tarafından fikri mülkiyet haklarının ihlal edildiğine dair şikayetleri, Çin'de faaliyet gösteren yabancı sermayeli şirketlerin, Çin'de yaşadığı en büyük sorundur. Ancak, Çin hükümetinin son dönemde bu alanda yaptığı reform çalışmaları gelecekte bu sorunun çözülmesine katkı sunmayı hedeflemektedir.

Pekin, Şanhay ve Guanco 'da hayata geçirilen fikri mülkiyet haklarına yönelik ihtisas mahkemeleri, ortalama dört ayda davaları sonuca bağlamaktadır. Bu mahkemelerin başka şehirlerde de açılması planlanmaktadır.

Dünya Ticaret Örgütü üyeliğine 2001'de kabul edilen Çin'in bu çerçevede kendi uygulamalarını örgütün Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşması (TRIPS) hükümleriyle uyumlu hale getirmesi gerekmektedir. Çin aynı zamanda 2007 tarihli Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) Telif Hakları Anlaşması'nın da taraflarından birisidir. Bugüne değin fikri mülkiyet haklarının korunması konusunda uluslararası yükümlülükler giren ve mevzuatını kuvvetlendiren Çin, artık kanunların pratikte uygulanmasında da daha kararlı bir tavır sergilemektedir. Bununla birlikte, fikri mülkiyet hakları ihlali Çin'de iş yapan şirketler açısından önemli bir risktir. Bu kapsamda, şirketlerimizin markalarını Çin'de tescil ettirmeleri önem arz etmektedir.

ÇHC'deki marka tescili konusunda temel olarak "China National Intellectual Property Administration (CNIPA)" yetkili bulunmaktadır (<http://www.cnipa.gov.cn/>) Marka tescili ise "Trademark Office" aracılığı gerçekleştirilmektedir.

Çin'de mevcut marka tescili uygulaması "first-to-file rule" kuralını içermektedir. Bu kural uyarınca, ticari marka başvurusunda ilk olarak bulunan kişi veya şirkete genellikle bu ticari marka hakkı verilmektedir. Nitekim mevcut "Marka Kanunu" da bu hususu içermektedir (<http://www.cnipa.gov.cn/>).

Bir kişi veya firmanın marka tescil başvurusu kabul edilip ilana çıkılmasından sonra bir yıl süreli itiraz dönemi başlamaktadır. Eğer bu dönemde bir itiraz gelmezse, başvuran firma veya kişi markayı tescil ettirmiş olmaktadır. Marka tescili ile firma, ürünlerinin Çin ana karasında satış ve üretim haklarını (hatta ihracat) almaktadır.

Markanın Çinli bir firma tarafından kopyalanmış olması halinde ise, markanın esas sahibi firma ürünlerini Çin'e ihraç etmek istediğinde, ürünlerinin ithaline izin verilmemesi riskiyle karşı karşıya gelmektedir.

Firmalarımızın, markalarını aşağıdaki web sitesi aracılığıyla kontrol etmeleri mümkündür. Firma kayıtları, firmalarımızın bilgisi dışında yapıldıysa Müşavirliğimizle irtibata geçmeleri mümkündür. <http://wcjs.sbj.cnipa.gov.cn>

Dağıtım Kanalları

Yeni yapılan düzenlemelerle yüzde yüz yabancı sermayeli şirketlerin Çin'de neredeyse tüm sektörlerde perakende ve toptan satış yapmalarına imkân sağlanmış olmasına rağmen bazı istinaslar bulunmaktadır. Örneğin, benzin istasyonlarında çoğunluk hissesinin Çinli ortağa ait olması gerekmektedir. Tütün satışı devletin tekelindedir. Gemicilik acentelerinin de yine çoğunluk hisselerinin Çinli yatırımcılara ait olması gerekmektedir. Negatif liste adı verilen söz konusu uygulama kapsamında 31 adet kısıtlama bulunmakta olup resmi duyuruya <https://www.ndrc.gov.cn/xxqk/zcfb/fzqgw/202112/P020211227540591870254.pdf> adresinden ulaşılabilmektedir. Yabancı yatırımcıların Çin'de kendi başlarına ya da Çinli bir firmayla kurdukları ortak teşebbüsler üzerinden franchising yapmalarına da izin verilmektedir.

Çin'de en hızlı büyüyen dağıtım kanalı, elektronik ticarettir. Güncel verilere göre 2023 yılı tahmini Çin, 2,1 trilyon dolar değerindeki e-ticaret hacmi ile dünya e-ticaret pazarının yarısından fazlasına sahiptir. Özellikle son üç yıllık dönemde Çin'in sınır ötesi e-ithalatının kolaylaştırılmasına yönelik bir dizi adım atılmaktadır. Covid-19 pandemi sürecinde Çin'in en erken toparlanan büyük ekonomi olması ve pandemi ile birlikte e-ticaretin daha da önem kazanmasıyla söz konusu çalışmalar hız ve önem kazanmıştır. Netice olarak, gerek Çin'in iç tüketimini ve talebini artırıcı ekonomi politikaları, gerek ekonomik gelişme sonucu artan alım gücü, gerekse Çin'in oldukça dijitalleşmiş iç pazarı e-ticaretin Çin'in ithalatında oldukça önemli bir yer edinmesine neden olmaktadır.

Çin'in global e-ticaret hacmi içerisindeki yeri on sene önce sadece %1 iken günümüzde %53 seviyesine ulaşmıştır ve Çin'i dünya liderliğine taşımıştır. Çin'de online perakende satışlar 2022 yılında bir önceki yıla oranla %4 artış göstererek yaklaşık 2 trilyon dolar olmuştur (<https://www.chinadaily.com.cn/a/202301/17/WS63c66032a31057c47ebaa272.html>). 2022 yılında online perakende satışların toplam perakende satışlara oranı %27,2'dir (www.statista.com).

2021 yılı verileri incelendiğinde e-ticaret satışlarının %56'sının Taobao ve Tmall üzerinden gerçekleştiği görülmektedir. JD.com' un pazar payı %23 iken; PinDuoDuo %7,3; Wechat %7,2; Suning %3 pay almaktadır. Söz konusu platformların tamamı önemli birer dağıtım kanalıdır.

Tüketici Tercihleri

Çin, sadece ucuz işgücü ile üreten bir ülke değildir. Zenginleşen halkı ve büyüyen ekonomisiyle tüketen bir toplum haline gelmiştir.

Çin 2022 yılında gerçekleştirdiği 2,7 trilyon dolar değerinde ithalat ile dünyanın en büyük ikinci ithalatçısıdır.

Ülkede gittikçe zenginleşen ve hâlihazırda 400 milyon bireyden oluşan bir orta sınıf bulunmakta ve söz konusu orta sınıfın kaliteli ve ithal nihai tüketim ürünleri talebi her geçen gün artmaktadır. Bu noktada, Çin'in genelinde sınıflar arasındaki tüketici eğilimlerinin farklılığından da bahsetmek gerekmektedir. Alt ile alt/orta sınıflar açısından gelecek endişesi ile tasarruf eğilimi oldukça yüksektir. Söz konusu sınıfların tercihleri yerel ürünler olmaktadır.

Bununla birlikte, Tier 1 olarak adlandırılan Şanghai, Pekin, Guanco şehirlerindeki orta/üst ile üst gelirli sınıfların tercihlerinde ithal ürünler önemli yer tutmaktadır. Ayrıca, Tier 2 olarak adlandırılan Xi'an, Qingdao, Chengdu, Chonqing, Wuhan gibi şehirlerdeki nüfusun da harcanabilir geliri her geçen gün artmaktadır. Bu şehirlerdeki nüfusun tercihlerinde de son 5 yıllık dönemde önemli değişiklikler göze çarpmaktadır. Kümülatif olarak incelenecek olursa orta/üst ile üst sınıfı her geçen gün büyüyen Çin'in tüketici tercihleri ithal ürünler yönünde seyretmektedir.

Diğer taraftan, özellikle genç neslin tercihlerinde, "klasik Çinli" tercihlerinin oldukça ötesine geçildiği görülmektedir. Bu kapsamda, örneğin protein ağırlıklı beslenme Çin'de artmakta; hazır giyimde özellikle Avrupa modası takip edilmekte; kozmetik ürünlerinin tüketimi düzenli olarak yükselmektedir. Tier1 ve Tier2 şehirleri dışında yer alan ve daha az gelişmiş olan bölgelerdeki gençler, e-ticaret platformları sayesinde çevrim içi olarak neredeyse tüm ithal ürünlere erişebilmektedir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Firmalarımızın, öncelikle pazara girmek istedikleri ürünü belirlemeleri ve ürün bazında strateji geliştirmeleri daha yararlı olacaktır. Bununla birlikte genel olarak, satışı belirleyen faktörlerin başında tanıtım gelmektedir. Zira ülkemiz ürünlerinin genel olarak bilinirliği düşük seviyelerdedir.

400 milyon kişiden oluşan orta/üst sınıf Çinli tüketiciyi hedefe alarak Çin'in kendine özgü weibo, wechat gibi sosyal medya hesapları üzerinden yürütülecek tanıtım faaliyetleri başarıya ulaşmak açısından önemli bir araçtır. Çin'de internet penetrasyonu oranı %65 olup, 904 milyon kişi aktif olarak internet kullanmaktadır. Söz konusu 904 milyon nüfusun 897 milyonu ise mobil internet kullanmaktadır. Yani mobilin, internet penetrasyonu içerisindeki oranı %99,3'tür. Bu bakımdan, sosyal medya üzerinden yapılacak tanıtım faaliyetleri son derece önemlidir.

Çin'de rekabetin son derece üst seviyelerde olması sebebiyle sabırlı olmak ve orta/uzun vadeli hedefler koymak önem arz etmektedir.

Kamu İhaleleri

Çin Halk Cumhuriyeti'nin (ÇHC) 1980'lerle başlayan ekonomik kalkınma hamlelerinde önemli bir rol oynayan müteahhitlik sektörü, son 30 yıllık süreçte ülkenin gayri safi yurt içi hasılasındaki (GSYİH) artışta ciddi bir payı bulunmaktadır.

Ülkede en güncel veriler olan 2020 yılı istatistiklerine göre, toplam 83.000 inşaat şirketi mevcut olup; söz konusu şirketlerce yaklaşık 52 milyon kişi istihdam edilmektedir. Sektörde faaliyet gösteren yabancı sermayeli şirket sayısı ise 261 olarak açıklanmıştır. Yabancı firmaların ağırlıklı olarak, teknoloji ve marka avantajlarını kullandıkları kısıtlı projelerde yer aldığı bilinmektedir. Tamamına yakınında yerel (devlet ya da özel) firmaların faaliyet gösterdiği Çin'in müteahhitlik sektörüne yabancı firmaların girişinde ciddi zorluklarla karşılaşıldığı bilinmektedir.

Ülkede ihalelerin çoğu Çince ilana çıkmaktadır. Teknik müşavirlik sektörü için hem ihale hem de doğrudan teklif alınması durumlarının olduğu bilinmektedir. Ancak Çinli firmalar veya Çin'de yerleşik yabancı firmalar burada tercih edilmektedir. Bu doğrultuda, Çin'de iş yapmak için burada yerleşik olmak önem arz etmektedir.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Dünya nüfusunun beşte birinin yaşadığı Çin, global gıda üretiminin dörtte birini tek başına karşılamaktadır. Çin, miktar bakımından dünyanın en büyük tarım üreticisidir. Bununla birlikte tarımsal ürün ithalatında önemli bir ülke olan Çin, parasal değer bakımından en çok tarım ürünü ithal eden ikinci ülke konumundadır. Buğday ve pirinç üretiminde dünya lideri olan Çin; mısır, arpa ve yağlı tohum üretiminde de önde gelen ülkelerden biridir. ABD ile ticaret savaşlarından sonra tarım politikasını değiştiren Çin, daha fazla soya üretirken; buğday ve pirinç üretiminde kendi kendine yetme stratejisini sürdürmeyi hedeflemektedir. Hayvancılık, balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği de Çin ekonomisinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Çin’de 70 yıl önce yetersiz olan tahıl üretimi, arz-talep bakımından dengeye oturarak yeni bir düzeye çıkmıştır. Ülkenin tahıl üretimi 1949’da ise bu rakam sadece 113 milyon ton iken , 2021’de 682,9 milyon tona ulaşmıştır.

2001-2020 dönemi için ithal edilen tahıl ürünlerinin %75,4’ünü soya fasulyesi oluşturmaktadır. En çok tüketilen iki ürün olan pirinç ve buğdayın ithalattaki payı ise %6’dır.

Çin, tahıl üretiminin 600 milyon tonun altına düşmesini istememektedir. Bundan dolayı da en az 110 milyon hektarlık alanda tahıl üretimini sürdürmeyi hedeflemektedir. Ülkede şu anda 134,9 milyon hektarlık tarım alanı mevcuttur.

Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) mevzuatı uyarınca, gıda ürünleri ithalatında bütün ihracatçı ülkeler tarafından risk analizi ve ürün spesifik protokollerin imzalanmasını öngören bir pazara giriş sürecinin tamamlanması gerekmektedir. Konu ile ilgili kurum olan ÇHC Kalite Kontrol, Denetim ve Karantina Genel İdaresi (AQSIQ) yeniden yapılandırılmış, 2017 yılından bu yana anılan konu kapsamında ÇHC Gümrükler Genel İdaresi (GACC) yetkili kılınmıştır.

Gıda sektörü, ülkemizin Çin’e yönelik ihracatının geliştirilmesi ve ürün çeşitliliğinin sağlanması açısından önem ve potansiyel arz eden bir sektör konumundadır. Bu kapsamda, ülkemizin gıda ürünlerinin Çin’e yönelik ihracatının artırılması amacıyla bir süredir sistematik çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda, ilk olarak, gıda ürünlerimizin Çin’e yönelik girişinin kolaylaştırılması amacıyla, iki ülke arasında iş birliğine yönelik bir çerçeve anlaşması olan “Gıda Güvenliği Anlaşması” 19 Nisan 2013 tarihinde imzalanmış bulunmaktadır.

Çin’e gıda ürünlerimizin ihracatı kapsamında 2019 yılında kiraz ihracatımızda fümigasyon yönteminin önü açılmış(mevcut durumda geçici olarak kapalı) , antepfıstığı ihracatımız resmi olarak başlamış, Çin’e ihraç edilebilen su ürünlerimize ise ton balığı ve alabalık ürünleri eklenmiştir. 2020 yılında ise süt ürünleri ve kanatlı eti ihracatımızın önü açılmıştır. 2021’de UHT süt ürünleri ihracatımız başlamıştır.

Yeni ürünler ekleme yönündeki çalışmalarımız kapsamında ÇHC Gümrükler Genel İdaresi nezdindeki girişimlerimize narenciye, nar ve iç badem, üzüm, kivi, elma ve defne yaprağı ürünlerinde devam edilmektedir.

Sanayi

İmalat sanayi, düşük maliyetlerin de sağladığı avantaj sayesinde Çin büyümesinin itici gücü olmuştur ve artan maliyetlere rağmen büyük ölçüde bu konumunu korumaktadır. Çin GSYH'sinin %39,4 (yaklaşık 6,86 trilyon dolar) tekabül eden imalat sektörü, süreç içerisinde kaliteyi, teknoloji içeriğini ve katma değeri artırarak dünya standartlarında üst konumlara ulaşmıştır. Bununla birlikte bugün Çin'in ihraç ettiği sanayi ürünlerinin yarısı yabancı sermayeye sahip şirketler tarafından üretilmektedir.

Çin'in artık fiyatların düşük olduğu bir ülke olmadığını unutmamak gerekmektedir. Çin'de üretim maliyetleri arttıkça fiyatlar da giderek yükselmiş ve bu fiyat artışları tüm sektörlerle yansımıştır.

Çin şu anda dünyadaki;

- Çeliğin yüzde 50'sini,
- Otomobillerin yüzde 30'unu,
- Cep telefonlarının yüzde 90'ını,
- Bilgisayarların yüzde 80'ini,
- Gemilerin yüzde 40'ını,
- Ayakkabıların yüzde 60'ını üretmektedir.

Tüm bu bilgiler kapsamında, Çin'in birçok sektör açısından dünyanın üretim merkezi olduğunu söylemek gerekmektedir.

Madencilik

Çin maden ve mineraller yönünden zengin bir ülkedir. Dünyadaki en büyük altın üreticisidir. Aralarında demir cevheri, demir alaşımlı metal cevherleri kömür, kalay, doğal gaz, cıva, manganez, vanadyum, kurşun, çinko, alüminyumun fosfat, tungsten, uranyum, manyetit molibden, titanyum, az bulunan toprak elementlerini olmak üzere yaklaşık 17 maden ve mineral türü ve madene sahip olması ile lider konumundaki ülkedir.

Çin kömür rezervleri açısından dünya birincisidir. Çin dünyanın en büyük kömür üreticisi ve tüketicisidir. Hali hazırda toplam enerji ihtiyacının %70'i kömürden elde edilmektedir. Ülkenin ayrıca petrol, doğal gaz kaynakları mevcuttur ancak önemli bir ham petrol ithalatçısıdır. Bunlara ek olarak uzay teknolojisi ve elektronik alanında kullanılan bazı ender bulunan madenlerin de artan orandaki üretici ve ihracatçısıdır.

Çin'in gelişen madencilik sektörü büyük ölçüde yerel talebi karşılamak için çalışmakta ve talebin büyüklüğü karşısında bunda da tam yeterli olamamaktadır. Örneğin, Çin her ne kadar önemli bir petrol üreticisi olsa da (dünyanın en büyük 5. üreticisi) ürettiği petrol ancak kendi ihtiyacının yarısını karşılamaya yetmektedir.

Hizmetler

Üçüncü endüstri olarak tabir edilen hizmet sektörü halen Çin'de en hızlı büyüyen ve uluslararası ölçekte etkisini artıran sektör durumundadır ve GSYİH'nin %52,2'sini (7,4 trilyon dolar) oluşturmaktadır.

- **Lojistik**

Çin'in lojistik altyapısı, başta ulaştırma ve telekomünikasyon olmak üzere oldukça kaliteli durumda olup büyük yatırımlarla bu alanda daha da fazla gelişme kaydedilmesi amaçlanmaktadır. Ancak, kalitenin ülkenin her bölgesinde aynı olmadığını, lojistik altyapısının ülkenin ekonomik olarak daha gelişmiş kesimlerinde daha yaygın ve daha kaliteliyken, ülkenin iç ve batı kesimlerine gidildikçe seyrekleştiğini ve kalitenin de düştüğünü göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Çin genelinde toplam 5,2 milyon kilometrelik karayolu bulunmakta olup bunun 160 bin kilometresi otobandır. 146 bin kilometrelik toplam uzunluğa sahip demiryolları içerisinde 37.900 km uzunluğunda yüksek hızlı tren hattı mevcuttur.

Çin'de ekonomik büyümenin yüksek bir performansla devam etmesi, üretimin ve ticaretin artması ve elektronik ticaretin de gelişmesiyle birlikte lojistik sektörü hızlı bir gelişim sürecine girmiştir. Çin Bilimler Akademisi'nin yaptığı bir hesaplama göre ülkedeki lojistik sektörü 2019 yılı itibariyle 46,5 milyar dolarlık bir büyüklüğe ulaşmıştır.

Enerji

Su kaynakları kritik öneme sahiptir. Zira gerek tarımda sulama için gerekse elektrik üretiminde kullanılmaktadır. Çin dünyada en büyük hidroelektrik enerji üretimi yapılan ülkesidir ve dünyanın en büyük hidroelektrik santrali Three Gorges Barajı 22.500 megavat enerji üretimi ile küresel anlamda en büyük kapasiteye sahip barajdır.

Nüfusun tamamının elektriğe ulaşımının tamamlandığı ülkede, elektrik tüketiminin yaklaşık %15'i yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilirken, yaklaşık yüzde %75'i petrol, gaz ve kömürden (%70) elde edilmektedir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Çinli firmalarla iş yapan yabancı firmaların Çin'in kendine has kültürel özelliklerinin, adetlerin, davranış şekillerinin farkında olması gerekmektedir. Bu anlamda, Çin'de iş yapacak Türk firmalarına verilebilecek bazı öneriler aşağıda yer almaktadır.

- **İş Yapma Tarzı**

Batı'da kişinin kendisine ayırdığı zaman ve özel hayat çok önemliyken, Çin'de iş hayatın kendisidir. Çinliler günde 24 saat boyunca işleri hakkında konuşabilirler ve iş ile ilgili birçok etkinlik, örneğin toplantılar, yemekler, mesai saatleri dışında yapılabilir.

Kişisel ilişkiler ya da Çince 'deki deyiimiyle "guanxi", Çin'de Batı kültüründe olduğundan çok daha önemlidir ve bu açıdan Çin'in aslında Türk kültürüne yakın olduğu söylenebilir. Bir iş anlaşması imzalanmadan önce Çin tarafı müstakbel ortağıyla önce güçlü bir kişisel ilişki kurmak ister ve yapılan ilk birkaç toplantının sadece bu amaç doğrultusunda kullanılması gerekebilir.

Karar verme aşamasında Çin tarafı kendisine avantaj sağlamak için müzakereleri gereğinden fazla uzatma yoluna gidebilir. Gecikmelerin kabul edilmesi ve karşı tarafı sıkıştırma veya zaman kısıtlamaları ile son tarihleri hatırlatma yoluna gitmektense sabretmek daha faydalıdır.

- **Toplantılar**

Çin tarafı toplantı salonuna hiyerarşik bir sırayla girer ve aynı sırayla çıkar. Salona ilk girenin gruptaki en kıdemli kişi olması beklenir.

Çin tarafının lideri konumundaki kişiye saygı gösterilmelidir. Toplantıya katılan ekibi Çin tarafında ekibin lideri, yani en kıdemli kişisi tanıştırır.

Toplantıya iyi hazırlanılması beklenir. Örneğin bir sunum yapılacaksa, mutlaka sunumun bir çıktısı toplantıdaki tüm katılımcılara dağıtılmalıdır.

Toplantıların başında hâl hatır sormak, tabir yerindeyse "havadan sudan" konuşmak normal hatta gereklidir.

Toplantılar sırasında duyguları fazla belli etmek Çin tarafında olumsuz bir etki bırakabilir. Aynı şekilde kinaye ve alaycılıktan da kaçınılmalıdır.

Toplantılarda muhafazakâr, kapalı, koyu renkli kıyafetler tercih edilmelidir. Mümkün olduğunca yüksek kaliteli takımlar giymek, güçlü bir izlenim bırakacaktır.

Tercüman kullanılıyorsa Çin tarafına yöneltilecek soruları doğrudan tercümana hitap ederek sormak değil de Çin tarafına hitap ederek sorup tercümanın çevirmesini beklemek daha doğru olacaktır.

- **Kartvizit**

Kartvizit değişimi çok önemlidir, bu yüzden toplantılara ve görüşmelere giderken bol bol kartvizit bulundurmakta fayda vardır.

Kartvizitin bir tarafı mutlaka Çince olmalı, diğer taraf tercihe göre İngilizce ya da Türkçe olabilir. Sizinle ve şirketinizle ilgili önemli bilgiler mutlaka kart üzerinde yer almalıdır. Unvan mutlaka yazılı olmalıdır.

Sizinle ve şirketinizle ilgili önemli bilgiler mutlaka kart üzerinde yer almalıdır. Unvan mutlaka yazılı olmalıdır.

Kartvizit iki elle tutularak ve Çince tarafı üstte yer alacak şekilde takdim edilmelidir. Aynı şekilde sunulan kartvizit yine iki elle alınmalı ve alındıktan sonra bir süre üzerindeki yazılar okunarak incelenmelidir. Alınan kart toplantı sırasında masada alan kişinin hemen önünde durabilir. Alınan kartı hemen cebe ya da cüzdana koymamak gerekir.

Günümüzde Çin'de kartvizit değişimi kadar önemli bir husus da "wechat" değişimidir. Çin'de iş dünyası dahil herkesin kullandığı wechat programı bir mesajlaşma programının ötesinde olup, iş görüşmeleri e-postadan daha çok wechat üzerinden ilerlemektedir. Bu kapsamda Çin ile iş yapmak isteyen firma yetkililerinin wechat hesabı amalarında oldukça fayda bulunmaktadır.

- **Diyaloglar**

Çince bilmeyenlerin de birkaç kelime Çince öğrenip kullanmaları olumlu etki yaratır.

Çince "yemek yedin mi?" ya da "nereden geliyorsun?" gibi sorular, Türkçe' deki "ne haber?" ya da "nasılsın?" gibi nezaket gereği kullanılan ve aslında tam bir cevabı beklenmeyen ifadelerdir. Bu nedenle bu soruları bire bir olarak alıp detaylı cevaplar vermemek gerekir.

Çinliler net olumsuz ifadelerden kaçınırlar ve bu tür ifadeler kaba bulunur. Örneğin Çinli taraf "ok sorun yok" diyorsa bu aslında hala sorunların olduğu anlamına gelebilir. Çinlilerle konuşurken de bu konuya dikkat etmeli, örneğin doğrudan bir "hayır" yerine "düşüneceğim", "göreceğiz" gibi ifadeler kullanılmalıdır.

Sohbetlerde Çin'in zenginliklerine örneğin doğal güzelliklerine, tarihi mekanlarına vs. atıfta bulunma olumlu bir hava yaratacaktır. Aynı şekilde karşıdaki kişinin ailesini sormak da olumlu karşılanır. Bununla birlikte siyasi konulardan kaçınmakta da fayda vardır.

Karşıdaki kişiye parmakla işaret etmek hoş karşılanmaz. Bunun yerine çok gerekiyorsa açık bir el ile işaret etmek, ya da mümkünse hiç el kullanmadan göz teması kurmak tercih edilmelidir.

- **Yemekler**

Bir yemeğe davet edilenler, masada istediği bir yere oturmaktansa nereye oturacaklarının gösterilmesini beklemelidir. Yemek oturma düzenleri hiyerarşik bir düzene göre planlanır, buna uyulmalıdır.

Genellikle yuvarlak masalar etrafında yenen iş yemeklerinde masaya çok sayıda farklı tabak gelecektir. Her birinden az bir parça almak yeterli olur.

Kişinin önüne gelen tabağı tamamen bitirmesi “yemek az geldi” anlamını taşıyacağı gibi hiç dokunmaması da “yemeği beğenmedim” anlamına gelebilir. Orta bir noktada durulmalıdır.

Yemek sırasında farklı kişiler tarafından kadeh kaldırılıp nezaket konuşmaları yapılabilir, misafirlerin de ev sahiplerine teşekkür amacıyla bu yöntemi kullanmaları önerilir.

- **Rakamlar**

8 rakamı Çin kültüründe şanslı rakamdır. Bir şeyden 8 tane almak ya da vermek, güçlü bir iyi niyet göstergesidir.6 rakamı da gelişime, ilerlemeye işaret eder. 4, Çincedeki “ölüm” kelimesiyle eş sesli olduğundan uzak durulan bir rakamdır.

Para Kullanımı (kredi kartı, çek dahil)

Çin’de ödemeler yerel para birimi olan ‘yuan’ (RMB) ile yapılmaktadır. Bu kapsamda, Çin’e seyahat eden vatandaşlarımızın, yuan (RMB) bulundurmaları gerekmektedir. Uluslararası beş yıldızlı otellerde kredi kartı ile ödeme mümkünken, günlük hayatta kredi kartı ile ödeme neredeyse mümkün değildir.

Ayrıca, Çin’de günlük hayatta ödemelerin neredeyse tamamı wechat programı aracılığı ile yapılmaktadır. Ancak, Çin’de banka hesabı olmaması halinde, programın bir ödeme aracı olarak kullanılması mümkün değildir.

Çin’de elektronik ödeme şekilleri giderek yaygınlaşmaktadır. Kredi kartı kullanımında ise giderek Çin’in kendi sistemi olan Union Pay’in tercih edildiği, Master Card ve Visa gibi sistemlerin kullanımının ise azaldığı görülmektedir. Bu nedenle kredi kartlarından ziyade nakit bulundurmakta fayda vardır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

ÇHC, Umuma Mahsus Pasaport hamillerini vizeye tabi tutmaktadır. Resmi Pasaport hamilleri ise anılan ülkeye yapacakları 30 güne kadar ikamet süreli seyahatlerinde vizeden muaftır (*Güncel durumun mutlaka Türkiye’deki Çin Halk Cumhuriyeti temsilciliklerinden teyit edilmesi önemlidir.*). 15 Şubat 2016 tarihinden bu yana iş adamlarımızın ticari vize başvurularında Çin’den davet eden firmaların davet mektupları kabul edilmemektedir. Bu çerçevede, Çin’in yetkilendirilmiş resmi devlet kuruluşlarının verdikleri davet mektubunun ıslak imzalı aslı (Davetiye) kabul edilmektedir.

Ayrıca, turizm amaçlı olarak Çin'e seyahat edecek olan kişilerin bireysel olarak yaptıkları turistik vize başvuruları kabul edilmemektedir. Turistik amaçlı seyahatlerde sadece grup vize başvuruları kabul edilmektedir. Çin'in başlattığı bu uygulama nedeniyle vize başvuru prosedürü uzun zaman almaktadır. Bu kapsamda, vatandaşlarımızın seyahatlerinden makul bir süre önce vize için başvuruda bulunmaları önem arz etmektedir.

Resmî Tatiller

Çin'deki resmî tatiller aşağıda yer almaktadır.

Tarihler	Tatiller
31 Aralık - 2 Ocak 2023	Yeni Yıl Tatili
21-27 Ocak 2023	Çin Yeni Yılı / Bahar Festivali
5 Nisan 2023	Ching Ming Festivali
29 Nisan - 3 Mayıs 2023	İşçi Bayramı
22-24 Haziran 2023	Dragon Boat Festivali
29 Eylül – 6 Ekim 2023	Sonbahar Ortası Festivali

Çin'de mesai saatleri genel olarak sabah 9:00'da başlayıp akşam 6:00'da sona ermektedir.

Yerel Saat

Çin'de tek bir yerel saat kullanılmakta olup, ülkemizin beş saat ilerisindedir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri (temsilcilik ofisi, yabancı şubesi, ticari acente dahil)

Çin’de yabancı sermayeli bir limitet şirket iki farklı şekilde kurulabilmektedir:

- Yabancı sermayeli şirket kurulması,
- Temsilcilik ofisi kurulması,

Yabancı sermayeli şirketler (ortaklık yolu ile de kurulabilir), yatırımcıya şirket üzerinde tam kontrol sağlamakta ve günümüzde Çin’de yabancı sermayenin en çok tercih ettiği model olarak ortaya çıkmaktadır. Yabancı ülke vatandaşları tarafından yabancı sermaye ile kurulan limitet şirketler çoğunlukla üretimini Çin’de yapan ve buradan diğer ülkelere ihracat gerçekleştiren iş modelleri için tercih edilmektedir. Bununla birlikte, yüzde yüz yabancı sermayeli şirketlerin kurulabileceği sektörler hizmet sektörü, danışmanlık, ticaret ve imalat olarak belirlenmiş durumdadır. Çin’de yüzde yüz yabancı sermayeli bir şirketi hayata geçirmek sektöre, bölgeye ve diğer koşullara bağlı olarak değişmekle birlikte ortalama bir ay sürmektedir.

Temsilcilik ofisleri, yabancı şirketler tarafından Çin’de doğrudan gelir getirmeyen faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, örneğin pazarlama faaliyetlerinin sürdürülmesi, pazar araştırması yapılması, satın alınacak ürünlerin tespit edilmesi, ana şirketin Çin’deki faaliyetlerinin koordine edilmesi ya da farklı paydaşlarla ilişkilerin devam ettirilmesi amacıyla açılmaktadır. Bu tür ofisler sayesinde şirketler, Çin pazarına ilk adımı atmış olmaktadır. Temsilcilik ofisleri doğrudan ürün satmak, alım yapmak ya da farklı hizmetler sunmak gibi faaliyetleri gerçekleştiremez, fatura kesemez, ancak bağlı oldukları şirketin mevcut ve potansiyel müşterileri ile temas kurma ve şirket adına sözleşme yapma hakları bulunmaktadır.

Temsilcilik ofislerinin avantajı düşük maliyetli olmaları, yüzde yüz yabancı sermayeli şirketlerden farklı olarak bir asgari sermaye yatırımı ya da iş planı gerektirmemeleri, kolay kurulabilmeleri ve yönetimlerinin de kolay olmasıdır. Bununla birlikte, Çin kanunlarına göre temsilcilik ofislerinin doğrudan eleman alımı yapamamaları, bunun yerine yetkili bir insan kaynakları ajansı kullanmalarının zorunlu olması önemli bir dezavantajdır.

Şirket Kurma Prosedürü

Bir şirketin kurulma süreci, yukarıda bahsedilen modellerden hangisinin tercih edildiği, şirketin hangi sektörde faaliyet gösterdiği ve hangi coğrafi bölgede kurulduğuna göre farklılıklar sergilese de Çin’in yabancı sermaye mevzuatı, yabancı sermayeli bir şirketin beş adımda hayata geçirilmesini öngörmektedir. Bunlar aşağıda belirtilmiştir:

- Şirketin işteğal edeceği sektörün Negatif Liste’de, başka bir deyişle yabancı sermayeye açık olmayan sektörler listesinde bulunmaması koşuluyla, Ticaret Bakanlığı’na internet üzerinden başvuru yapılması (Başvurunun eksiksiz yapılması kaydıyla Ticaret Bakanlığı üç gün içerisinde onay mesajı göndermektedir),
- Şirketin yerel Sanayi ve Ticaret İdaresi Ofisinde kaydının yapılması (Bu ofislerin uygulamaları ve koşulları bölgeden bölgeye değişebilmektedir. Bazı bölgelerde süreç kolaylaştırılırken, bazı bölgelerde ek koşullar getirilebilmektedir),

- Yerel Sanayi ve Ticaret İdaresi nezdinde şirketin düzenleyici gereksinimlere uygunluğunun belgelenmesi (Bu kapsamda örneğin enerji tüketim raporu, arazi kullanım raporu, yerel istihdam etki raporu, inşaat güvenlik belgeleri, çevre etki raporu gibi dokümanların temin edilmesi gerekmektedir ve istenen belge sayısı bölgeden bölgeye değişebilmektedir),
- İşletme lisansı çıktıktan sonra Sanayi ve Ticaret İdaresi, vergi dairesi ve denetim kurumunda şirketin kaydının yaptırılması ve banka hesaplarının açılması (Burada da işlem sayısı bölgeye ve sektöre göre değişebilmektedir.) gerekmektedir.

Bu adımlar tamamlandıktan sonra şirket faaliyete geçebilmektedir.

Sigorta

Çin'in hâlihazırdaki en önemli avantajlarından birisi büyük işgücüne sahip olmasıdır. Ülkenin 1,4 milyarlık nüfusunun yaklaşık yüzde 70'i çalışma yaşı olarak nitelendirilen 15-64 yaş grubunda yer almaktadır. Ancak, hızla yaşlanan nüfus ekonomi üzerinde giderek bir baskı oluşturmaktadır.

Çin'de beş çalışma gününden oluşan hafta, günlük 8 çalışma saatinden toplam 40 saat olarak belirlenmiştir. Çin kanunlarına göre işletmeler, yabancı sermayeli olanlar da dahil olmak üzere, çalıştırdıkları her tam zamanlı çalışan ile yazılı bir sözleşme yapmak zorundadır. Bu sözleşmeler belirli bir dönem için olabileceği gibi, açık süreli de olabilmektedir. Ancak bir işletmenin çalışanıyla açık süreli sözleşme yapabilmesi için, önce aynı çalışanla iki dönem belirli süreli sözleşmeyle çalışmış olması gerekmektedir. Dönem süreleri altı ayı geçememektedir.

İşgücüne dâhil olan tüm Çin vatandaşları ve yabancı uyruklu çalışanlar, Çin'in sosyal güvenlik sistemine katılmak zorundadır ve sistem beş farklı sigortadan oluşmaktadır: Bunlar, emeklilik sigortası, genel sağlık sigortası, iş kazası sigortası, işsizlik sigortası ve doğum sigortasıdır. İşveren, çalışanlarının sosyal güvenlik ve konut fonu ödemelerini yapmakla yükümlüdür. Çin sınırları içerisindeki tüm yabancıların, (daimî oturma iznine sahip olanlar hariç) ülkede çalışabilmek için ilgili makamlardan gerekli izinleri almaları gerekmektedir. Bu izin süreci sırasıyla şu aşamalardan oluşmaktadır:

1. Sağlık kontrolleri,
2. Çalışma izni bildirimini,
3. Tek girişli "Z" tipi vize,
4. Geçici ikamet kaydı,
5. Çalışma izni,
6. Oturma izni.

Bankacılık Mevzuatı

Çin'deki bankacılık ve finans sektörü ağırlıklı olarak kamu tekelinde bulunmaktadır. Piyasanın dört büyük oyuncusunun tamamı devlet bankasıdır. Bunlar, Agricultural Bank of China, Bank of China, China Construction Bank ve Industrial and Commercial Bank of China (ICBC) bankalarıdır. Kamuya ait ticari bankalar piyasadaki toplam varlık, kredi ve mevduatların %60'ını ellerinde bulundurmaktadır.

Diğer bir grup olan anonim bankalar ise daha fazla çeşitlilik gösteren hissedar yapılarına sahip olup yabancı sermayeli bankaların yanı sıra kırsal kredi kooperatifleri de bunların arasında yer almaktadır. Ülkenin politikalarına hizmet eden bankalar ise, Çin Kalkınma Bankası, Çin Eximbank ve Çin Zirai Kalkınma Bankası'dır. Bankalar, alternatif finans enstrümanları ve sermaye piyasalarının yeterince gelişmemiş olması sebebiyle, finans sistemi içerisinde çok büyük bir ağırlığa sahiptir.

Vizeler

Çin'e çalışma amaçlı gidecek kişilerin "Z" tipi vizeye başvurması gerekmektedir. Z tipi vizeye sahip kişilerin, oturma izni için Çin'e girdikten sonraki 30 gün içerisinde ikamet edilecek yerdeki Yerel Halk Hükümet Emniyet Müdürlüğü Hudut Giriş ve Çıkış İdare Şubesine ikamet belgesi başvurusu yapmaları gerekmektedir.

Uzun süreli Çin oturma izni vizesi olan Z vizesi yanında, Çin'e daimî ikamet amaçlı yolculuk edenlerin alması gereken vize türü Çin D vizesidir. Çin Z vizesinde olduğu gibi Çin D vizesinde de kişi Çin'e giriş yaptıktan sonra 30 gün içinde oturma izni başvurusunu yapmaları gerekmektedir.

Çalışma izni için ise Sosyal Güvenlik Bakanlığına başvuruda bulunulmalıdır.

Kaynak: T.C. Pekin Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği